

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
Akersgt. 42
0030 OSLO
postmottok@jd.dep.no

Deres ref.:
12/7414-KRS

Vår ref.:
HBORING
S12/106827

Arkivnr:
140 &13
L9222/13

Dato:
15.04.2013

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S12/106827

Høringsvar - rapport om " Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker"

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har i høringsbrev av 16.01.2013 sendt på høring rapport om «avhør av særlig sårbare personer i straffesaker». Høringsfristen er satt til 16.04.2013.

Sakens bakgrunn:

Rapporten «Avhør av særlig sårbare personer i straffesaker» er utarbeidet av en ekstern arbeidsgruppe nedsatt av JD. Rapporten inneholder en gjennomgang av regelverket om dommeravhør og observasjon av barn og psykisk utviklingshemmede. Arbeidsgruppen foreslår en ny forskrift for avhør av særlig sårbare personer, samt flere lovendringer i straffeprosessloven, vergemålsloven og påtaleinstruksen. JD ønsker å motta innspill om forslagene og en vurdering av de økonomisk og administrative konsekvensene av forslagene. Blant de viktigste forslagene er:

- Politiet gis ansvar for avhør av barn og psykisk utviklingshemmede. Avhørene skal nesten utelukkende foretas uten involvering fra domstolen.
- Aldersgrensen enkes fra 16 til 15 år. Tidspunktet for første avhør, og ikke for hovedforhandling, er avgjørende.
- Sedelighetssaker og familievoldssaker likestilles i ny avhørsmodell.
- Reglene om formaning og forsikring samordnes.
- Retten til å få oppnevnt bistandsadvokat utvides til også å omfatte overtredelser av straffeloven §§ 227 – 229 dersom handlingen har skjedd på bopel eller antas begått av noen vedkommende har et særlig tillitsforhold til.
- Påtalemyndigheten i politiet gis hjemmel til å oppnevne verge i akutte tilfeller.
- Barnehusene gis en sentral plass i ny ordning, og bruk av dem gjøres obligatorisk i mange tilfeller.
- Krav om kompetanse til avhører og den som skal lede avhøret.
- Regler for hvem som kan tillates å følge avhøret.

- Regler om bruk av videokonferanse under avhør.
- Kortere frist for gjennomføring av avhør i de mest alvorlige sakene.
- Presisering av regler for sikring av siktedes rett til kontradiksjon og rett til å få oppnevnt forsvarer under etterforskningen.
- Reglene om observasjon videreføres ikke i ny forskrift.

Kommentarer til forslaget om forskrifter:

Asker kommune v/barneverntjenesten avgir med dette en administrativ høringsuttalelse. Uttalelsen vil bli forelagt Asker kommunes komite for Oppvekst i etterkant.

Asker barneverntjeneste har følgende kommentarer/endringsforslag:

Vedrørende punkt 5 - nye regler for avhør av barn og psykisk utviklingshemmede og forslaget om at barnehusene gis en sentral plass i ny ordning, og bruk av dem gjøres obligatorisk i mange tilfeller.

Arbeidsgruppen foreslår bl.a. at sedelighetssaker og familievoldssaker likestilles i en ny avhørsmodell. Samtidig foreslås retten til å få oppnevnt bistandsadvokat utvidet til også å omfatte overtredelser av straffeloven §§ 227 – 229 der handlingen har skjedd på bopel, eller der fornærmede faller inn under den personkrets som omhandles i denne rapporten. Videre foreslås det at politiet gis anledning til å avhøre barn og psykisk utviklingshemmede uten involvering av domstolene. Det vil øke fleksibiliteten, og muliggjøre en mer effektiv gjennomføring av slike avhør i og med at det er færre som må møte. Med en god organisering av avhørskompetansen i politiet, vil avhør kunne gjennomføres langt raskere enn i dag. Raskere avvikling av avhør vil ventelig redusere belastningen på den avhørte, og øke presisjonen i forklaringen. Ved all etterforskning vil økt presisjon gi økt oppklaring.

Barneverntjenesten i Asker er positiv til forslagene, inkl. at barnehusene gis en sentral plass i ny ordning og at bruk av dem gjøres obligatorisk i flere tilfeller. Det er imidlertid behov for kapasitetsøkning gjennom etablering av flere barnehus. Bruken av barnehus vil i stor utstrekning være styrt av ressursituasjonen, inkl. geografisk avstand/reisevei til nærmere barnehus. Barneverntjenesten anser en reisevei utover for eksempel 3 timer ikke er akseptabel når barn skal avhøres.

Vedrørende forslag om hvem som kan tillates å følge avhøret (punkt 5.5.2)

Ifølge rapporten er et viktig utgangspunkt i vurderingen av hvordan barnevernet skal underrettes om opplysningene fra et avhør, jf. straffeprosessloven § 226. Her fremgår det at formålet med en etterforskning inkluderer forberedelse til barnevernssak. Påtaleinstruksen § 5-2 gir også politiet pålegg om straks å melde til barnevernet der en får kjennskap til eller mistanke om at barn mishandles av foreldre, foresatte eller andre som barnet bor sammen med. Bestemmelsens andre ledd pålegger også politiet å gi barnevernet underretning om bruk av tvangsmidler mot barnets foresatte, med mindre hensynet til etterforskningen gjør det utilrådelig. Arbeidsgruppen mener at det å la en representant fra barnevernet følge avhøret er en god og effektiv måte å underrette barnevernet på, slik at de kan utføre sine lovpålagte oppgaver. Det kan også være en god måte å sikre at bestemmelsen i straffeprosessloven § 226 bokstav e følges opp.

Alternativet er at barnevernet gis tilgang til opptaket i ettertid. I akutte tilfeller vil en i tillegg spare viktig tid ved å la barnevernet følge avhøret. Det vil da være mulig raskt å få truffet de nødvendige beslutningene for barnet.

Det foreslås i ny forskrift § 8 annet ledd: «Avhørslederen beslutter hvem som skal kunne følge avhøret. Representanter fra barnevernet skal kunne følge avhøret, med mindre den avhørte da ikke vil forklare seg, eller omfanget av forklaringen vil bli begrenset. Foreldre til barn som avhøres skal normalt ikke følge avhøret. Hvis ikke hensynet til etterforskningen tilsier noe annet, bør oppnevnt verge tillates å følge avhøret. Andre kan tillates å følge avhøret der dette vurderes som forsvarlig.»

Barneverntjenesten i Asker er positiv til forslaget om at barneverntjenesten som hovedregel skal tillates å følge avhøre. Barnevernet skal kun unntaksvis nektes, og da av hensyn til å sikre seg vitnes forklaring.

Det bør også vurderes å forskriftsfeste at avhørsleder har plikt til å informere barneverntjenesten i etterkant av et avhør, i de tilfeller der barneverntjenesten ikke får følge avhøret. Avhørsleder bør i såfall komme med en vurdering av de opplysninger som fremkom av barnet under avhøret.

Vedrørende forslag om frist for avhør (punkt 5.5.3)

I dagens forskrift skal avhøret foretas så fort som mulig og senest innen to uker etter anmeldelse. Denne fristen brytes i svært mange tilfeller. I rapporten foreslås det for å gjøre det mulig å etterleve fristen i praksis, og for å trekke et skille mellom de sakene som åpenbart bør prioriteres og de tilfellene der dette ikke er like presserende, et skille mellom avhør av fornærmede og sentrale vitner i saker som gir rett til bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107a, og andre nærliggende tilfeller. I de først nevnte tilfellene foreslås fristen satt til en uke fra politiet gjøres kjent med opplysningene som gir grunn til avhør. I de fleste av disse sakene vil det være avgjørende at vedkommende kommer raskt i avhør for å få saken best mulig opplyst, og så raskt som mulig kunne treffe de nødvendige tiltakene. For avhør av fornærmede i andre saker foreslås en frist for gjennomføring av avhør på fire uker fra samme tidspunkt. Det vil i disse sakene fortsatt være viktig med en tidlig avklaring, men sakene er ikke så alvorlige at det er rimelig med en veldig kort frist.

Barneverntjenesten i Asker er positiv til forslaget om å videreføre en frist for avhøret, og at det innføres en frist på en uke i de mest alvorlige tilfellene.

Vedørende punkt 8 - ulike sider ved den praktiske gjennomføringen av avhørene

Utskrift av avhøret (punkt 8.1.3)

Arbeidsgruppen foreslår at politiet alene gis ansvar for disse avhørene. Dette medfører at ansvaret for utskrift også overføres fra domstolene til politiet. Det vil følgelig bli politiets ansvar å avgjøre om en eventuell utskrift er nødvendig, og hvordan dette i så fall skal gjøres. I ny forskrift § 12 foreslås det at det skal skrives protokoll og at avhørsleder har ansvaret for dette.

Barnverntjenesten i Asker støtter forslaget. Barneverntjenesten opplever i dag at det kan være utfordrende å få utskrift av avhørene. Bakgrunnen for dette er at

domstolene og politiet seg imellom ikke er enige om hvem som har ansvaret for å gi ut protokoll av avhøret.

Bistand ved henting av barn m.m. (punkt 8.2)

Det fremgår av rapporten følgende:

«For å få et så godt utfall av avhøret som mulig er det viktig at alle praktiske problemer ryddes av veien så tidlig som mulig. Som eksempler kan nevnes om det er behov for tolk, hvem som henter den som skal avhøres, hvordan reisen skal legges opp og hvem som tar seg av vedkommende etter avhøret. I tillegg kan det være viktig å vurdere den avhørtes sikkerhet etter avhøret.»

...

«Uavhengig av om avhøret gjennomføres på et barnehus eller ikke, må praktiske spørsmål avklares. En god måte å gjøre dette på er gjennom et koordineringsmøte, eller i form av sjekklister. Formålet er å avklare alle praktiske spørsmål i tilknytning til avhøret, samt hvilke tiltak som eventuelt må være på plass for å ivareta den avhørte etter avhøret. Det avgjørende er ikke hvordan dette gjøres, men at det sikres tilstrekkelig tilrettelegging av avhøret. Hvem som har ansvaret for møtet og vurderingene vil kunne variere fra politidistrikt til politidistrikt, og arbeidsgruppen har ikke sett det som formålstjenlig med en nasjonalt enhetlig organisering. I enkelte politidistrikt er det egne dommeravhørskoordinatorer som naturlig har denne funksjonen. Andre steder gjøres dette av barnehusene»

Det er foreslått i forskriften § 7 regler om tilrettelegging og gjennomføring av avhørene, bl.a. at avhørsleder har ansvar for å forberede avhøret.

Barnverntjenesten i Asker er positiv til forslaget. Barneverntjenesten vil påpeke at dagens praksis er at politet ber barneverntjenesten om bistand til både å informere foreldre og å hente/frakte barn i forbindelse med avhørene. Det er uklart hvorledes dette skal gjøres og hvem som skal ha ansvaret for hva i denne prosessen. Barneverntjenesten oppfordrer JD å avklare når og i hvilken grad samarbeidspartnere for eksempel barneverntjenesten har bistandsplikt. Det er behov for klare regler på hvorledes den praktiske gjennomføringen skal utføres og konkret hvem som har ansvaret for den praktiske gjennomføringen.

Barneverntjenesten vil i denne sammenheng presisere at det det ikke anses naturlig at det er barneverntjenesten som skal informere foreldre om at det skal foretas et politiavhør av barnet. Derimot, hvis barneverntjenesten skal ha bistandsplikt når barn skal avhøres på barnehus, er det ikke unaturlig at barneverntjenesten er med når barn skal hentes til avhør og lignende arbeid i direkte tilknytning til barnet.

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Andvik
barnevernsjef

Cecilie Ørborg/Hanne Børing
barnevernpedagog/juridisk rådgiver